

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Едите Клименте

Утицај британских хумористичких серија на изговор енглеског језика код ученика основне школе

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду на седници одржаној 22. 4. 2016, одлуком бр. 02-736/1 од 25. 4. 2016.
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: (1) Др Радмила Бодрич , доцент за ужу научну област Англистика, изабрана 21. 3. 2012, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, ментор (2) Др Соња Филиповић-Ковачевић , доцент за ужу научну област Англистика, изабрана 21. 3. 2012, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, коментор (3) Др Твртко Прњић , редовни професор за ужу научну област Англистика, изабран 30. 3. 2006, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду (4) Др Татјана Пауновић , редовни професор за ужу научну област Англистичка лингвистика, изабрана 31. 12. 2013, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Едита (Шевћет) Климента
2. Датум рођења, општина, република: 23. 11. 1976, Тутин, Република Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 4. 10. 2007, Нови Пазар, Универзитет у Новом Пазару, <i>Ефикасност примене рачунара у настави почетног писања енглеског језика на основношколском нивоу</i>
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Филолошке науке, Англистика
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Утицај британских хумористичких серија на изговор енглеског језика код ученика основне школе</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл. Докторска дисертација мр Едите Клименте има 274 обележене стране, састоји се од седам поглавља, којима претходе: Кључна документацијска информација; Key Word Documentation; Типографске конвенције; Апстракт; Abstract; Садржај; Дисертација садржи укупно 6 графикана, 67 табела и 3 дијаграма. Садржај поглавља: 1. Уводна разматрања (1-15), с одељцима: 1.1. Предмет истраживања: тема, циљеви и основне поставке, 1.2. Преглед литературе и досадашњих истраживања из испитиване области, 1.3. Структура дисертације; 2. Педагошки приступи настави изговора енглеског језика (16-66), с одељцима: 2.1. Методичка разматрања о настави изговора, 2.2. Историјски преглед наставе изговора – њен развојни пут од Пепељуге до принцезе, 2.3. Заступљеност истраживања о изговору у научним часописима – некад и сад, 2.4. Фактори који утичу на усвајање изговора страног језика, 2.5. Настава изговора у другом миленијуму; 3. Хумор (67-86), с одељцима: 3.1. Дефинисање термина хумор, 3.2. Етимологија речи хумор, 3.3. Врсте хумора, 3.4. Хумор у образовању, 3.5. Хумор у медијима; 4. О фонемама у енглеском и српском језику (87-116), с одељцима: 4.1. Фонетика и фонологија, 4.2. Стандардни изговори енглеског језика, 4.3. Британски и амерички енглески – основне разлике, 4.4. Упоредна анализа фонема у енглеском и српском језику; 5. Методологија истраживања (117-140), с одељцима: 5.1. Циљ и задаци истраживања, 5.2. Хипотезе у истраживању, 5.3. Врсте истраживања, 5.4. Методе коришћене у истраживању, 5.5. Технике и инструменти коришћени у истраживању, 5.6. Структура испитаника, 5.7. Опис тока истраживања, 5.8. Статистичка обрада података; 6. Резултати истраживања (141-226), с одељцима: 6.1. Опис и анализа иницијалног упитника за ученике, 6.2. Опис и анализа финалног упитника за ученике, 6.3. Опис и анализа упитника за наставнике енглеског језика, 6.4. Иницијално тестирање вокабулара, 6.5. Финално тестирање вокабулара, 6.6. Анализа резултата експерименталног истраживања; 7. Завршна разматрања (227-236), с одељцима: 7.1. Рекапитулације, 7.2. Перспективе; Литература (237-249), са 259 нумерисаном јединицом; Додатак 1-17 (250-274).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Едите Клименте представља сложен интердисциплинарни теоријско-истраживачки подухват с веома значајним резултатима, и конкретним и далекосежним педагошким импликацијама.

У првом поглављу, *Уводна разматрања*, дефинисан је предмет истраживања: усавршавање британске варијанте изговора код ученика основношколског узраста кроз коришћење британских хумористичких серија. Јасно је предочен општи циљ истраживања: стицање научног сазнања о ефикасности примене британских хумористичких серија у основношколској настави енглеског као страног језика, ради усавршавања британског изговора. Полазећи од општег циља јасно и концизно су формулисани и постављени основни и посебни задаци истраживања. Потом је дат кратак преглед литературе. С обзиром да кандидаткињино истраживање представља интердисциплинарни приступ проучавању наставе изговора енглеског као страног језика, и да оно чини спрегу између наставе изговора, хумора и примене ТВ формата у настави енглеског језика нема много истраживања која су се истовремено бавила овом тематиком. Стога је кандидаткиња Климента дала преглед литературе из сваке од наведених области, која јој је послужила као основ за даље, шире и дубље, бављење овом сложеном проблематиком. Структуром дисертације најављено је шта ће се и на који начин излагати. Већ у самом уводном поглављу примећује се врло озбиљан, систематичан и свеобухватан приступ проблематици који у потпуности задовољава високе научне стандарде. Уочава се велика мотивисаност и способност кандидаткиње Е. Клименте да истраживање спроведе према прецизно утврђеним научним критеријумима.

У другом поглављу, *Педагошки приступи настави изговора енглеског језика*, које уједно представља прво од три теоријска поглавља, кандидаткиња систематично излаже релевантне теоријско-методолошке поставке и методичка разматрања о настави изговора, све у циљу бољег осветљавања улоге и значаја наставе изговора кроз дијахронију и синхронију. Е. Климента полази од става да нетачно изговорена реч знатно може да отежа усмену комуникацију; наиме, када слушацац не разуме исказе њему упућене онда усмена комуникација не може да буде успешна. Изговор је стога веома битан и треба му придавати посебну пажњу како у наставном процесу, тако и ван њега. Пошавши прво од прецизне дефиниције изговора, на основу које је кандидаткиња одлучила да се бави и сегментним и супрасегментним карактеристикама изговора, кандидаткиња потом даје детаљан опис развојног пута наставе изговора, од периода потпуног запостављања до периода када се ставља у исту раван с осталим језичким вештинама и елементима. Историјски преглед наставе изговора представљен је кроз два нивоа: вертикални и хоризонтални пресек. Дат је и преглед заступљености истраживања о изговору у научним часописима из области примењене лингвистике, и врло исцрпан приказ фактора који утичу на усвајање изговора страног језика: 1) узраста, 2) друштвено-психолошких фактора, 3) степена изложености страном језику који се учи, 4) степена употребе тог језика, 5) матерњег језика, 6) језичких универзалија, 7) личности ученика. У трећем поглављу, *Хумор*, дате су различите дефиниције термина хумор, које су кандидаткињи биле смернице у овом истраживању. Поред описа етимологије речи хумор, објашњене су и врсте хумора и посебно значај и вишеструке улоге које хумор има у образовању. Осим бројних предности које сврхосходно употребљен хумор може имати у настави, кандидаткиња критички сагледава и могуће потешкоће и проблеме који се могу јавити услед његове погрешне употребе. Кандидаткиња Климента посебно пажњу посвећује и хумору у медијима, нарочито телевизији која је постала незаобилазни део савременог живота. Е. Климента закључује да је логично да је хумор постао саставни део многих телевизијских програма и формата, и да се многи хумористички програми могу користити у образовне сврхе. Наглашава се да од свих телевизијских формата највећу популарност имају ситуационе комедије (енг. *situational comedies*) или 'ситкоми', које иначе представљају окосницу кандидаткињиног истраживачког рада. Разматрају се аспекти који иду у прилог употреби ситкома у настави енглеског језика, с посебним нагласком на методологију успешне примене ситкома у наставној пракси. Све детаљно сагледане теоријске и практичне поставке примене ситкома у настави кандидаткињи су послужиле као добар оријентир приликом конципирања и реализације експерименталног истраживања. Четврто поглавље, *О фонемама у енглеском и српском језику*, представља последње поглавље одлично постављеног теоријско-методолошког оквира. Ово поглавље бави се карактеристикама фонема у енглеском и српском језику. У посебним одељцима детаљно су описани и упоређени стандардни изговори британског и америчког енглеског језика, чије су разлике додатно сликовито представљене адекватним дијаграмима. Осим фонолошких разлика између америчке и британске варијанте енглеског језика приказане су и разлике у правопису, вокабулару и граматици. Посебан одељак посвећен је упоредној анализи фонема у енглеском и српском језику. Кандидаткиња Климента закључује да се и поред значајних разлика у изговору анализираних фонема у енглеском и српском језику никако не искључује могућност да наши ученици науче тачан изговор енглеских вокала и консонаната. У петом поглављу, *Методологија истраживања*, детаљно је описана методологија примењивана током експерименталног истраживања. Након јасно предоченог циља истраживања, формулисани су и постављени основни задатак (експериментално упоређивање ефеката примене британских хумористичких серија у настави енглеског као страног језика, ради усавршавања британског изговора) и посебни задаци истраживања. На основу циља и задатака истраживања постављена је следећа општа хипотеза: Британске

хумористичке серије могу да имају позитиван утицај на усавршавање изговора и способности говора на енглеском језику код ученика на основношколском нивоу, и посебне хипотезе. Дат је детаљан опис коришћених врста истраживања: у процесу прикупљања и обраде података кандидаткиња се бавила квалитативним и квантитативним приступом истраживању. У квалитативном приступу истраживању коришћене су технике анкетирања ученика и наставника и скалирања, с циљем добијања увида у њихове ставове о британској и америчкој варијанти изговора енглеског језика, о употреби хумористичких серија у настави енглеског језика, и сл. Квантитативни приступ истраживању захтевао је примену технике тестирања, с тестовима као инструментима у том процесу. У овом сложеном истраживању коришћени су принципи триангулације података, теорије и методологије, и три основне научноистраживачке методе: метода теоријске анализе, дескриптивна и експериментална метода. Кандидаткиња Е. Климента је врло детаљно, прецизно и систематично објаснила суштину ових метода и њихово место и улогу у истраживању. С обзиром да је у истраживању коришћено неколико инструмената, и структура испитаника је сходно томе представљена посебно за сваки део истраживања. Главно, експериментално истраживање обухватило је по 30 ученика у експерименталној групи (група Е) и 30 ученика у контролној групи (групи К). Сви ученици похађали су О. Ш. „Стефан Немања” из Новог Пазара, и на почетку истраживања били су на почетку 8. разреда основне школе. Поред ученика основношколског узраста, испитанике у истраживању чинили су и наставници енглеског језика у школама у Новом Пазару (67 наставника основних и средњих школа), што чини преко 80% укупног броја наставника енглеског језика запослених у основним и средњим школама у Новом Пазару. Након описа структуре испитаника детаљно и прегледно су описани ток истраживања, у складу с поступком рада у експерименту с паралелним групама, као и квалитативне и квантитативне обраде података. У шестом поглављу, *Резултати истраживања*, кандидаткиња најпре даје опис и анализу поменутих упитника (иницијалног и финалног упитника за ученике, упитника за наставнике), скалирања ставова и тестирања, а потом исцрпно анализира и тумачи резултате експеримента. На основу свобухватне анализе добијених резултата истраживања закључено је да британске хумористичке серије имају позитивног утицаја на усвајање британске варијанте изговора и да су резултати експерименталне групе у односу на контролну групу показали да је изговор анализираних фонемских парова статистички значајно условљен гледањем британских хумористичких серија. У седмом поглављу, *Завршна разматрања*, дат је преглед битнијих резултата истраживања и општих закључака који су из њих проистекли. Поред рекапитулације спроведеног истраживања указано је на могућности употребе рада и правце даљих истраживања из области примене хумора у настави енглеског језика.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

(1) Klimenta, E. (2011). Shavian alfabet – neuspeli pokušaj reforme engleskog alfabeta sredinom XX veka. *Univerzitetska misao, časopis za nauku, kulturu i umjetnost* br. 10. Univerzitet u Novom Pazaru, Novi Pazar: 88-91.

(2) Klimenta, E. (2012). Utilising sitcoms to provide insight into British culture. *Časopis za savremenu nastavu Inovacije u nastavi*, br. 2. Učiteljski fakultet u Beogradu, Beograd: 80-88.

(3) Klimenta, E. (2013). Primena humora u nastavi stranog jezika. *Univerzitetska misao, časopis za nauku, kulturu i umjetnost, specijalno izdanje: radovi sa konferencije „Language, literature, culture – status and trends at the beginning of the 21st century”*, br.12(3). Univerzitet u Novom Pazaru, Novi Pazar: 56-66.

(4) Župljanin, M., **Klimenta, E.** (2014). Specifične uloge medija u procesu razvoja ključnih kompetencija koje je nužno tretirati kroz ishode učenja. *Zbornik radova sa međunarodnog naučno-stručnog skupa „Kulturni identitet u digitalnom dobu”*, Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici, Zenica: 937- 942.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У закључку докторске дисертације Е. Клименте *Утицај британских хумористичких серија на изговор енглеског језика код ученика основне школе* сумирани су и коментарисани добијени резултати истраживања. Након експерименталне наставе с ученицима основношколског узраста, у трајању од два школска полугодишта, финална тестирања показала су резултате који су довели до потврђивања постављених хипотеза.

(1) Потврђена је посебна хипотеза да су под утицајем британских хумористичких серија ученици експерименталне групе (која је као експериментални фактор имала британске хумористичке серије), у односу на ученике из контролне групе, на финалном тестирању постигли бољи успех у изговору фонема карактеристичних за британски изговор, а које не постоје у фонемском систему српског језика;

(2) Потврђена је посебна хипотеза да под утицајем британских хумористичких серија има напретка код ученика експерименталне групе у изговору фонема карактеристичних за британски изговор, а које не постоје у фонемском систему српског језика;

(3) Потврђена је посебна хипотеза да је на финалном тестирању међу ученицима експерименталне групе

<p>заступљеност британске варијанте изговора, у односу на америчку, већа него што је то случај са ученицима из контролне групе;</p> <p>(4) Потврђена је посебна хипотеза да излагање ученика британским хумористичким серијама помаже у обogaћивању вокабулара карактеристичног за британско подручје;</p> <p>(5) Потврђена је посебна хипотеза да су ставови ученика експерименталне групе о примени британских хумористичких серија у настави енглеског језика, након завршене експерименталне наставе, позитивни;</p> <p>(6) Потврђена је посебна хипотеза да је излагање ученика британским хумористичким серијама у функцији несвесног усвајања енглеског језика и током слободног времена ученика;</p> <p>(7) Потврђена је посебна хипотеза да наставници енглеског језика имају позитивне ставове о примени британских хумористичких серија у настави енглеског језика;</p> <p>(8) На основу свих потврђених посебних хипотеза, закључено је да је потврђена општа хипотеза да британске хумористичке серије могу да имају позитиван утицај на усавршавање изговора и способности говора на енглеском језику код ученика основношколског узраста.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p>
<p>Из целокупног излагања може се закључити да је кандидаткиња у потпуности овладаола обимном литературом из различитих области, коју је врло детаљно сагледала и критички обрадила. На многим местима кандидаткиња Климента је многе важне аспекте истраживане проблематике вешто допунила својим вредносним судовима и оригиналним запажањима, утемељеним на вишегодишњем личном педагошком искуству. Резултати истраживања приказани су и протумачени јасно, детаљно и свеобухватно, у складу с релевантном литературом, и захтевима које поставља методологија емпиријских истраживања. Осим текстуалне, <i>квалитативне</i>, анализе података добијених упитницима и скалирањем ставова, где су израчунате мере пребројавања (апсолутна и релативна фреквенција), мере просека (аритметичка средина), мере релевантног односа (проценти и пропорције) и мере варијабилности (стандардна девијација), заступљена је и <i>квантитативна</i> обрада података уз помоћ статистичког програма <i>SPSS Statistics 23</i>. Коефицијентом контингенције приказана је статистичка повезаност међу истраживачким варијаблама; χ^2 тестом је утврђена статистичка значајност разлика међу варијаблама у истраживању, t-тест је омогућио да се утврди да ли је успех експерименталне групе статистички значајан и довољан показатељ ефикасности примене британских хумористичких серија. Синтеза квалитативног и квантитативног приступа истраживању допринела је ширем и дубљем сагледавању истраживачке проблематике.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација је написана у складу с образложењем наведеним у пријави теме.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Ова докторска дисертација представља оригиналан допринос науци пре свега због иновативности и креативности истраживане теме, опсежног експерименталног истраживања које је кандидаткиња спровела међу ученицима основношколског узраста и могућности примене резултата у наставној пракси. Тема је мултидисциплинарна и покрива како наставу изговора тако и значај хумора у настави, видео садржаје као облик аудио-визуелних наставних средстава, фонемске системе енглеског и српског језика, разлике између британске и америчке варијанте, и самим тим је захтевала свеобухватан интердисциплинарни приступ проучавању наставе изговора енглеског као страног језика. Осим теоријског значаја, ова дисертација има и велику примењенолингвистичку вредност. Брижљиво припремљено и спроведено истраживање показало је да хумористички садржаји могу да буду веома ефикасни у процесу наставе енглеског језика, и то не само за успешно усвајање и усавршавање изговора, већ и осталих језичких вештина и елемената. Оригиналан допринос науци представља и адекватан избор хумористичких садржаја, методологија њихове примене, па је у вези с тим кандидаткиња Климента понудила и нове идеје о начинима унапређивања изговора код ученика путем телевизијских садржаја. С обзиром да хумор значајно утиче на когнитивне и афективне могућности ученика, све наставне активности с елементима хумора могле би да буду у функцији бржег, ефикаснијег и опуштенијег учења страног језика.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања У овој дисертацији нису уочени недостаци.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p> <p>На основу укупне оцене ове дисертације, Комисија, у најбољем уверењу, предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета да препоручи Сенату Универзитета у Новом Саду да рад <i>Утицај британских хумористичких серија на изговор енглеског језика код ученика основне школе</i> прихвати као</p>

докторску дисертацију, а кандидаткињи мр Едити Клименти одобри усмену одбрану пред истом Комисијом.

У Новом Саду и Нишу, 6. 5. 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Доц. др Радмила Бодрич, ментор
Одсек за англистику, Филозофски факултет у Новом Саду

Доц. др Соња Филиповић-Ковачевић, коментор
Одсек за англистику, Филозофски факултет у Новом Саду

Проф. др Твртко Прћић
Одсек за англистику, Филозофски факултет у Новом Саду

Проф. др Татјана Пауновић
Департман за англистику, Филозофски факултет у Нишу

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.